YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (laajennettu viides jaosto)

26 päivänä helmikuuta 2002 *

Asiassa T-323/99,

Industrie Navali Meccaniche Affini SpA (Inma), selvitystilassa, kotipaikka La Spezia (Italia), edustajanaan S. Capparucci,

ja

Italia Investimenti SpA (Itainvest), kotipaikka Rooma (Italia),

edustajinaan tässä menettelyssä asianajajat G. M. Roberti ja F. Sciaudone, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajina,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään K.-D. Borchardt, avustajinaan aluksi asianajajat A. Abate ja E. Cappelli, sittemmin asianajajat Abate ja G. Conte, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

jossa kantajat vaativat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta kumoamaan komission 20.7.1999 tekemän päätöksen 2000/262/EY valtiontuesta, jonka Italia on myöntänyt Inma-nimiselle telakalle (EYVL 2000, L 83, s. 21),

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(laajennettu viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja P. Lindh sekä tuomarit R. García-Valdecasas, J. D. Cooke, M. Vilaras ja N. J. Forwood,

kirjaaja: hallintovirkamies J. Palacio González,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 7.6.2001 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Asiaa koskevat oikeussäännöt

1 EY 87 artiklan 1 kohdan mukaan "jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää

kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu yhteismarkkinoille, siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan".

2 EY 87 artiklan 3 kohdan e alakohdan mukaan yhteismarkkinoille soveltuvana voidaan pitää "muuta tukea, josta neuvosto päättää määräenemmistöllä komission ehdotuksesta".

3 Laivanrakennusteollisuudelle myönnettävää tukea koskeva neuvoston direktiivi 90/684/ETY (EYVL L 380, s. 27) annettiin 21.12.1990. Sitä on muutettu useaan otteeseen, mutta muutoksilla ei ole vaikutusta tässä sovellettaviin säännöksiin.

4 Direktiivin 90/684/ETY 1 artiklan d kohdassa säädetään, että siinä tarkoitetaan "tuella" EY 87 ja EY 8 artiklassa tarkoitettuja tukia, "jotka kattavat valtion myöntämien tukien lisäksi alueellisten tai paikallisten yhteisöjen sekä jäsenvaltioiden laivanrakennus- ja korjausyrityksille, joita ne suoraan tai epäsuorasti valvovat, myöntämät rahoitustoimenpiteisiin kuuluvat tukiosat, joita markkinatalouden tavanomaisessa käytännössä ei pidetä yritykselle maksettuna riskipääomana".

5 Direktiivin 90/684/ETY 4 artiklan 1 kohdassa säädetään, että "laivanrakennuksen ja -muuntamisen tukia voidaan pitää yhteismarkkinoille soveltuvina, jos yksittäiselle sopimukselle myönnetyn tuen määrä avustusekvivalentteina lasket-

tuna ei ylitä ylintä yhteistä kattoa, jäljempänä 'katto' joka ilmaistaan prosenttiosuutena tukea edeltävästä sopimusarvosta".

6 Direktiivin 90/684/ETY voimassaoloaikaa on viimeksi jatkettu laivanrakennusteollisuudelle myönnettävästä tuesta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 3094/95 muuttamisesta 19 päivänä joulukuuta 1997 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 2600/97 (EYVL L 351, s. 18), jossa säädetään, että "[taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD)] sopimuksen voimaantulon viivästyessä sovelletaan direktiivin 90/684/ETY asiaa koskevia säännöksiä, kunnes sopimus tulee voimaan ja enintään 31 päivään joulukuuta 1998 saakka".

7 Laivanrakennusteollisuudelle myönnettävän tuen uusien sääntöjen vahvistamisesta 29 päivänä kesäkuuta 1998 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 1540/98 (EYVL L 202, s. 1) tuli voimaan 1.1.1999. Neuvosto toteaa tämän asetuksen johdanto-osan kahdessa ensimmäisessä perustelukappaleessa, että OECD-sopimus ei ole vielä tullut voimaan ja että direktiivin 90/684/ETY asianmukaiset määräykset ovat sovellettavissa ainoastaan 31.12.1998 asti.

8 Asetuksen N:o 1540/98 1 artiklan e kohdassa määritellään tuen käsite lähes samalla tavalla kuin direktiivin 90/684/ETY 1 artiklan d kohdassa (ks. edellä 4 kohta).

9 Asetuksen N:o 1540/98 3 artiklassa säädetään muun muassa, että "joulukuun 31 päivään 2000 saakka laivanrakennus- ja laivakonversiosopimuksille, mutta ei laivankorjaussopimuksille, myönnettävää tuotantotukea voidaan pitää yhteismarkkinoille soveltuvana sillä edellytyksellä, että yksittäiselle sopimukselle myönnettyjen kaikkien tukimuotojen yhteismäärä (mukaan lukien kaikkien varustamolle tai kolmannelle osapuolelle myönnettyjen tukien avustusekvivalentti) ei ylitä avustusekvivalenttina laskettuna tuen yhteistä enimmäismäärää, joka ilmaistaan prosenttiosuutena tukea edeltävästä sopimusarvosta. Niiden

laivanrakennussopimusten osalta, joiden tukea edeltävä sopimusarvo ylittää 10 miljoonaa ecua, tuen enimmäismäärä on 9 prosenttia; kaikissa muissa tapauksissa tuen enimmäismäärä on 4,5 prosenttia".

Asian perustana olevat tosiseikat

10 Spezian Industrie Navali Meccaniche Affini SpA (Inma) -niminen telakka on vuodesta 1945 lähtien laivankorjaus- ja laivankonversioalalla ja vuodesta 1989 lähtien laivanrakennusalalla toiminut julkinen yritys. Sen kaikki osakkeet omistaa julkinen yritys nimeltään Gepi SpA, josta on vuonna 1997 tullut Italia Investimenti SpA (Itainvest).

11 Inma sai vuodesta 1987 vuoteen 1998 ensin kauppalaivastoministeriöltä ja myöhemmin liikenne- ja merenkulkuministeriöltä tiettyjä summia Italian lakien nro 599/82, nro 111/85, nro 234/89 ja nro 132/94 nojalla.

12 Itainvest myönsi Inman hyväksi vuodesta 1996 vuoteen 1998 vakuuksia, joihin kuuluvat muun muassa Stolt Nielsen-, Tirrenia-, Pugliola- ja Corsica Ferries -nimisten varustamojen tekemiin laivatilauksiin liittyvät takaussitoumukset.

13 Tilivuoden 1996 päättyessä Inman tappiot olivat 21,4 miljardia Italian liiraa (ITL). Tappiot päätettiin osakkaiden 13.11.1997 pidetyssä yhtiökokouksessa kattaa yrityksen 4,68 miljardin ITL:n varauksilla ja Itainvestin toteuttamalla 16,7 miljardin ITL:n pääomasijoituksella.

14 Osakkaiden 24.3.1998 pidetyssä yhtiökokouksessa todettiin, että Inman 30.11.1997 tehty tilinpäätös osoitti yrityksen tappioiden olevan jo 81,89 miljardia ITL. Itainvest kattoi nämä tappiot.

15 Osakkaiden 23.6.1998 pidetyssä yhtiökokouksessa todettiin, että Inman tilien perusteella sen tappiot olivat yhteensä 103,7 miljardia ITL tilivuonna 1997. Itainvest kattoi näistä vielä kattamatta olevan tappion eli 21,81 miljardia ITL.

16 Osakkaiden 6.11.1998 pidetyssä yhtiökokouksessa Inma asetettiin selvitystilaan.

Hallinnollinen menettely

17 Komissiolle ilmoitettiin sen tietyistä Itainvestin toteuttamista toimenpiteistä määräämän tietojenantovelvoitteen nojalla Itainvestin Inmalle siirtämästä noin 100 miljardin ITL:n suuruisesta summasta, jolla oli tarkoitus kattaa Inman tilivuosina 1996 ja 1997 syntyneet tappiot.

18 Komissio pyysi 1.10.1998 päivätyllä kirjeellä Italian viranomaisia toimittamaan sille lisätietoja asiasta. Italian viranomaiset vastasivat pyyntöön toimittamalla 9.11.1998 päivätyllä kirjeellä Inman vuosien 1992—1997 tilinpäätökset komissiolle.

19 Komissio päätti aloittaa EY 88 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun menettelyn Itainvestin kattamien Inman tappioiden osalta. Se ilmoitti päätöksestä Italian viranomaisille 19.1.1999 päivätyllä kirjeellä, joka julkaistiin 5.3.1999 *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* (EYVL 1999, C 63, s. 2).

20 Komissio pyysi 19.1.1999 päivätyssä kirjeessään Italian tasavaltaa toisaalta esittämään huomautuksensa ja toimittamaan sille kaikki Itainvestin Inman hyväksi toteuttamia toimenpiteitä koskevat tarpeelliset tiedot, jotka liittyivät Inman tappioiden kattamiseen ja sen pääomapohjan vahvistamiseen, ja toisaalta toimittamaan sille yksityiskohtaisen erittelyn kauppalaivastoministeriön ja myöhemmin liikenne- ja merenkulkuministeriön maksamista tuista. Komissio totesi kirjeessään myös, että Itainvest oli kattanut suurimman osan Inman pankkilainoista myöntämillään vakuuksilla.

21 Italian viranomaiset vastasivat tähän kirjeeseen 2.3.1999 päivätyllä kirjeellään.

22 Asianomaisten huomautukset, jotka esitettiin 5.3.1999 tapahtuneen kirjeen julkaisemisen jälkeen, ilmoitettiin Italian viranomaisille, jotka vastasivat niihin 30.6.1999 päivätyllä kirjeellä.

Riidanalainen päätös

23 Komissio teki 20.7.1999 päätöksen 2000/262/EY valtiontuesta, jonka Italia on myöntänyt Inma-nimiselle telakalle (EYVL 2000, L 83, s. 21; jäljempänä riidanalainen päätös); päätöksen V kohta, jonka otsikkona on Arviointi tuesta, voidaan tiivistää seuraavasti.

24 Komissio toteaa aluksi, että koska kyseessä on laivanrakennus- ja korjaustoimintaa harjoittava yritys, kyseessä olevia tukia on tarkasteltava direktiivin 90/684/ETY ja asetuksen N:o 1540/98 valossa (19 perustelukappale).

25 Komissio katsoo Italian hallituksen Inmalle vuosina 1991—1998 myöntämien tuotanto- ja investointitukien noudattavan Italian laeissa nro 599/82, nro 111/85, nro 234/89 ja nro 132/94 vahvistettuja tukiohjelmia, jotka komissio on hyväksynyt. Se huomauttaa kuitenkin, että Pugliola-, Corsica Ferries- ja Stolt Nielsen -nimisten varustamojen kanssa tehdyille laivanrakennussopimuksille tukea on myönnetty tai sitä myönnetään sopimusten allekirjoituspäivänä voimassa olevan enimmäismäärän mukaan, kuten direktiivin 90/684/ETY 4 artiklan 1 kohdassa säädetään (20 perustelukappale).

26 Komissio muistuttaa, että Italian viranomaiset katsovat, että vaikeudet, joista Inma on kärsinyt vuodesta 1996, johtuvat Stolt Nielsenin ja Tirrenian tilausten yhteydessä tehdyistä hallinnollisista virheistä. Se toteaa kuitenkin, että Itainvest oli maaliskuusta 1996 alkaen antanut yhteensä 42 miljardin ITL:n vakuuden näiden tilausten toteuttamisesta. Tämän takia se katsoo, ettei mikään rahoituslaitos olisi myöntänyt ennakkoja ilman Itainvestin vakuutta ja että jo nämä vakuudet muodostavat EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun tuen (24 ja 25 perustelukappale).

27 Komissio katsoo näin ollen, että Italian viranomaiset eivät voi perustella tappioiden kattamista sillä, että kyseessä oli edullisempi toimenpide kuin myönnettyjen vakuuksien realisointi, koska kyseiset vakuudet ovat ilmoittamatonta tukea (26 perustelukappale).

28 Komissio toteaa, että koska toimivaltainen ministeriö myönsi tai oli myöntänyt Stolt Nielsenin ja Tirrenian tilauksille direktiivin 90/684/ETY 4 artiklan

1 kohdassa määritellyn enimmäismäärän mukaista rahallista tukea ja koska edellä mainitut vakuudet on niiden tuen luonteen vuoksi otettava huomioon sopimukselle myönnettävän tuen määrää laskettaessa, tuen määrä ylittää tai on ylittänyt enimmäismäärän, joka on 9 prosenttia ennen tukea lasketusta sopimushinnasta (26 ja 27 perustelukappale).

29 Komissio katsoo myös, että Italian viranomaisten väite, jonka mukaan Inman toukokuussa 1997 havaitut yllättävät tappiot johtuivat joulukuussa 1995 saatujen tilausten toimittamisvaikeuksista, on perusteeton, koska tilikauden 1996 tilinpäätöksessä mainitaan, etteivät nämä tilaukset olleet vaikuttaneet merkittävästi kyseisen tilikauden tulokseen. Komissio päättelee tämän perusteella, että yrityksen tila oli ollut heikko jo aiemmin ja että sen olivat aiheuttaneet muut tilaukset (28 ja 29 perustelukappale).

30 Komissio toteaa tämän osalta, että Itainvest myönsi Inmalle "luoton realisointia koskevan" kymmenvuotisen, määrältään 32,44 miljardin ITL:n suuruisen vakuuden, joka liittyi Corsica Ferries I- ja Corsica Ferries II -nimisten alusten tilaukseen. Komissio huomauttaa kuitenkin, että lainat, joista vakuus on annettu, on käytetty telakan yleiseen hallintoon, koska nämä kaksi alusta luovutettiin vuonna 1996 ja ne on periaatteessa jo maksettu. Koska vakuudet on myönnetty julkisista varoista, kyseessä on komission mielestä toimintatukeen rinnastettava valtiontuki, joka kuuluu asetuksen N:o 1540/98 3 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan ja joka on sisällytettävä sopimusta tukevan rahoitustuen enimmäismäärään. Komissio toteaa kuitenkin, että toimivaltainen ministeriö on myöntänyt kaikille jo toimitetuille aluksille tukea, joka on 9 prosenttia ennen tukea lasketusta sopimusarvosta, eli direktiivin 90/684/ETY 4 artiklan 1 kohdan mukaisen tukien enimmäismäärän (29 perustelukappale).

31 Komissio katsoo, että Itainvestin vakuuden kohteena olevien velvoitteiden määrä ja ajankohta osoittavat, että tämä oli emoyhtiönä kiinteästi sidoksissa Inman päivittäiseen riskialttiiseen hallintoon ja että tämä ei näin ollen toiminut yksityisen sijoittajan tavoin. Komissio toteaa, että ottaen huomioon 31.12.1996

tehdystä tilinpäätöksestä ilmenneiden tappioiden suuruuden, joista Itainvestin on pitänyt olla tietoinen paljon ennen toukokuuta 1997, Inma oli jo tuolloin maksukyvytön ja sen olisi pitänyt jättää konkurssihakemus (30 perustelukappale).

32 Komissio päättelee tämän perusteella, että tappioiden kattamista ei voida pitää pelastustukena siinä merkityksessä, joka sille on annettu yhteisön suuntaviivoissa, jotka koskevat valtiontukia vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseksi ja rakenteiden uudistamiseksi (EYVL 1994, C 368, s. 12) (31 perustelukappale).

33 Komissio katsoo lisäksi, että niin vuonna 1997 toteutettu 21,4 miljardin ITL:n pääomasijoitus kuin vuonna 1998 tappioiden kattamiseksi toteutettu 103,7 miljardin ITL:n pääomasijoituskin ovat tukea, koska ne on myönnetty ehdoin, joita normaalissa markkinatilanteessa toimiva yksityinen sijoittaja ei hyväksyisi. Näihin tappioiden kattamisiin on siis myönnytty ainoastaan siksi, että on yritetty korottaa keinotekoisesti Inman arvoa myöntämällä sille menetetyiksi katsottavia varoja, koska ei ole pystytty osoittamaan, että Itainvestin sen mahdollisesta myynnistä saama hinta kattaisi 120 miljardin ITL:n "investoinnin" ottaen huomioon erityisesti laivanrakennusteollisuudessa yleisesti vallitsevan tilanteen (32 ja 33 perustelukappale).

34 Komissio katsoo tämän osalta, että Itainvest ei ole toiminut kaikkein kannattavimmalla tavalla päättäessään kattaa Inman tappiot tämän konkurssihakemuksen jättämisen sijaan. Jälkimmäinen ratkaisu olisi pienentänyt yrityksen sopimusvelvoitteita ja näin ollen velvoitteet varustamoja kohtaan olisivat pienentyneet. Komissio toteaa, että mikäli näin ei olisi, vahvistuisi edelleen sen käsitys siitä, että Itainvest oli tehnyt yksityistä sijoittajaa suurempia sitoumuksia. Komissio toteaa lisäksi, että Itainvest antoi 22,7 miljardin ITL:n vakuuden Tirrenia-tilaukselle maaliskuussa 1998 ja 9 miljardin vakuuden Stolt Nielsen -tilaukselle maaliskuussa ja toukokuussa 1998, eli siis sen jälkeen, kun se oli päättänyt kattaa Inman tappiot 30.11.1997 tehdyn tilinpäätöksen perusteella (34 perustelukappale).

35 Komissio päättelee tämän perusteella, että tappioiden kattaminen on valtiontukea, joka ei sovellu yhteismarkkinoille (35 perustelukappale).

36 Komissio katsoo riidanalaisen päätöksen päätelmissä, että Italian viranomaiset ovat myöntäneet sääntöjenvastaisesti vakuuksia Corsica Ferriesin, Pugliolan, Tirrenian ja Stolt Nielsenin tilauksiin sisältyvien alusten rakentamiseen ja kattaneet Inman tappioita vuosina 1997 ja 1998 EY 88 artiklan 3 kohdan vastaisesti. Alusten rakentamiseen myönnetyt vakuudet ja tappioiden kattamiset olisi pitänyt laskea mukaan direktiivin 90/684/ETY 4 artiklan 1 kohdassa säädettyyn, yksittäisiä sopimuksia koskevaan tuen kattoon. Näin ollen tuet pitäisi periä takaisin (36 perustelukappale).

37 Riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa todetaan seuraavaa:

"Valtiontuki, jonka Italia on myöntänyt julkisen holding-yhtiön Itainvestin kautta Inma SpA -telakalle takauksina Corsica Ferriesin, Pugliolan, Stolt Nielsenin ja Tirrenian tilauksille sekä kattamalla 120,4 miljardin [ITL:n] (62,2 miljoonan euron) tappiot, ei sovellu yhteismarkkinoille."

38 Riidanalaisen päätöksen 2 artiklan 1 kohdassa todetaan seuraavaa:

"Italian on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet 1 artiklassa tarkoitetun ja tuensaajalle sääntöjenvastaisesti maksetun tuen perimiseksi takaisin."

Asian käsittelyn vaiheet ja asianosaisten vaatimukset

39 Kantajat ovat panneet käsiteltävänä olevan asian vireille ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 15.11.1999 toimittamallaan kanteella.

40 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (laajennettu viides jaosto) päätti esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella aloittaa suullisen käsittelyn ja se esitti työjärjestyksensä 64 artiklassa määrättynä prosessinjohtotoimena asianosaisille kirjallisia kysymyksiä, joihin nämä vastasivat annetussa määräajassa.

41 Asianosaisten suulliset lausumat ja vastaukset ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin suullisiin kysymyksiin kuultiin 7.6.2001 pidetyssä istunnossa.

42 Kantajat vaativat, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— kumoaa riidanalaisen päätöksen

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

43 Vastaaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— hylkää kanteen

— velvoittaa kantajat korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Oikeudelliset seikat

44 Kantajat esittävät kaksi kanneperustetta kanteensa tueksi. Ensimmäinen kanneperuste koskee EY 87 artiklan, direktiivin 90/684/ETY 1 artiklan d kohdan ja asetuksen N:o 1540/98 2 artiklan 1 ja 2 kohdan rikkomista. Toinen kanneperuste koskee olennaisten menettelymääräysten rikkomista ja perustelujen puutteellisuutta.

45 Tässä asiassa on syytä tutkia ensin toista kanneperustetta. Vain siinä tapauksessa, että toteutettu toimenpide on riittävästi perusteltu, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi tutkia komission ratkaisun pätevyyttä.

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

46 Kantajat väittävät tässä toisessa kanneperusteessaan, että komissio ei ole ottanut arvioinnissaan huomioon Italian viranomaisten hallinnollisen menettelyn aikana sille toimittamia Inman rahoituksellista ja taloudellista tilannetta koskevia tietoja ja väitteitä, että se ei ole pyytänyt kantajilta tai Italian viranomaisilta asiaa koskevia selvityksiä ja että se ei ole tutkinut, voidaanko Itainvestin Inman hyväksi toteuttamat toimenpiteet perustella taloudellisilla ja rahoituksellisilla syillä. Kantajat väittävät lisäksi, että riidanalainen päätös perustui pelkille oletamuksille. Kantajien mukaan riidanalaisen päätöksen perustelut ovat näiden laiminlyöntien takia huomattavan puutteelliset, minkä vuoksi kantajat eivät

kyenneet ymmärtämään päätöstä eivätkä ne voineet käyttää puolustautumisoikeuksiaan.

47 Komissio vastaa toteamalla, että kantajat eivät kehittele tätä kanneperustetta asianmukaisesti, että siinä ei ole täsmällisiä viittauksia ja että väitetyt menettelyvirheet eivät käy siitä täsmällisesti ilmi. Kantajat eivät myöskään katsoneet tarpeelliseksi osallistua komission aloittamaan EY 88 artiklan 2 kohdan mukaiseen menettelyyn esittämällä ajoissa asianmukaisia huomautuksia, vaikka menettely koski sen ensimmäisestä vaiheesta alkaen molempia kantajia erikseen. Kantajat esittävät sitä paitsi erikoisia perusteluja sille, että ne eivät osallistuneet hallinnolliseen menettelyyn.

48 Kantajien väitteet ovat komission mukaan joka tapauksessa kumottavissa, kun tarkastellaan riidanalaista päätöstä, jossa käsitellään erikseen Inmaa, Italian viranomaisten 2.3.1999 päivätyssä kirjeessään tekemiä yksityiskohtaisia huomautuksia ja tukien arviointia.

49 Komissio korostaa tämän osalta, ettei se pyri käsiteltävänä olevassa kanteessa esittämillään väitteillä millään tavoin täydentämään riidanalaisen päätöksen perusteluja, sillä tämä päätös on itsessään tyhjentävä, vaan yksinkertaisesti vastaamaan kanteessa esitettyihin väitteisiin ja kumoamaan ne.

50 Komissio kiistää myös kantajien esittämän väitteen, jonka mukaan sen tarkastelu perustui käsiteltävänä olevien tosiseikkojen jälkikäteisarviointiin.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

Alustavia huomautuksia

51 Aluksi on todettava, että komissio väittää, että kantajat eivät kehittele tätä kanneperustetta asianmukaisesti.

52 Kantajat moittivat väitteissään komissiota perusteluvelvollisuuden loukkaamisen turvin muun muassa ilmeisestä arviointivirheestä, joka johtuu siitä, että hallinnollisen menettelyn aikana ei suoritettu riittävästi tutkimuksia. Tämä riidanalaisen päätöksen aineellisen laillisuuden kyseenalaistava väite on näin ollen erotettava perustelujen puutteellisuutta koskevasta kanneperusteesta, joka kohdistuu olennaisen menettelymääräyksen rikkomiseen ja joka yhteisöjen tuomioistuinten on otettava tarvittaessa huomioon viran puolesta (asia C-367/95 P, komissio v. Sytraval ja Brink's France, tuomio 2.4.1998, Kok. 1998, s. I-1719, 67 kohta ja asia C-17/99, Ranska v. komissio, tuomio 22.3.2001, Kok. 2001, s. I-2481, 35 ja 38 kohta).

53 On kuitenkin niin, että kantajat ovat myös väittäneet, että riidanalainen päätös on perusteluiltaan huomattavan puutteellinen, minkä takia kantajat eivät kyenneet ymmärtämään päätöksen perusteluita.

54 Tämän vuoksi komission väitettä ei voida hyväksyä.

Riidanalaisen päätöksen perustelut

55 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan EY 253 artiklan mukainen perusteluvelvollisuus määräytyy kyseisen säädöksen, päätöksen tai muun toimenpiteen luonteen mukaan, ja perusteluista on selkeästi ja yksiselitteisesti ilmettävä toimenpiteen tehneen yhteisön toimielimen päättely siten, että niille, joita toimenpide koskee, selviävät sen syyt, ja että toimivaltainen tuomioistuin voi tutkia toimenpiteen laillisuuden. Perusteluvelvollisuuden täyttymistä on arvioitava asiaan liittyvien olosuhteiden perusteella, joita ovat muun muassa toimenpiteen sisältö, esitettyjen perustelujen luonne ja niiden henkilöiden tiedontarve, joille päätös on osoitettu tai joita se koskee suoraan ja erikseen. Perusteluissa ei tarvitse esittää kaikkia asiaan liittyviä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja koskevia yksityiskohtia, koska tutkittaessa sitä, täyttävätkö päätöksen perustelut laissa määrätyt vaatimukset, on otettava huomioon päätöksen sanamuodon lisäksi myös asiayhteys ja kaikki asiaa koskevat oikeussäännöt (asia C-56/93, Belgia v. komissio, tuomio 29.2.1996, Kok. 1996, s. I-723, 86 kohta).

56 Sellaisen komission päätöksen osalta, jonka mukaan valtiontuet eivät sovellu yhteismarkkinoille, on muistettava, että komission EY 87 artiklan 3 kohdan mukaisen toimivallan käyttäminen edellyttää, että on olemassa EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu valtion tukitoimenpide. Komission on näin ollen ensisijaisesti tarkistettava, merkitseekö kyseinen toimenpide tässä artiklassa tarkoitettua valtiontukea (asia T-296/97, Alitalia v. komissio, tuomio 12.12.2000, Kok. 2000, s. II-3871, 73 kohta).

57 EY 253 artiklasta seuraa tukitoimenpiteen luokittelun osalta, että komission on osoitettava ne syyt, joiden perusteella se katsoo, että kyseinen toimenpide kuuluu EY 87 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan (asia T-16/96, Cityflyer Express v. komissio, tuomio 30.4.1998, Kok. 1998, s. II-757, 66 kohta; yhdistetyt asiat T-204/97 ja T-270/97, EPAC v. komissio, tuomio 13.6.2000, Kok. 2000, s. II-2267, 36 kohta ja asia T-55/99, CETM v. komissio, tuomio 29.9.2000, Kok. 2000, s. II-3207, 59 kohta). Perustelut eivät voi tällöin rajoittua sen

toteamiseen, että mainittu toimenpide on tukea, vaan niissä on viitattava konkreettisiin tosiseikkoihin, jotta ne, joita asia koskee, voivat tehokkaasti esittää oman kantansa väitettyjen tosiseikkojen ja olosuhteiden paikkansapitävyydestä ja merkityksellisyydestä ja jotta yhteisöjen tuomioistuimet voivat harjoittaa valvontaansa (ks. tästä yhdistetyt asiat 296/82 ja 318/82, Alankomaat ja Leeuwarder Papierwarenfabriek v. komissio, tuomio 13.3.1985, Kok. 1985, s. 809, 19—30 kohta; Kok. Ep. VIII, s. 107 ja yhdistetyt asiat C-329/93, C-62/95 ja C-63/95, Saksa ym. v. komissio, tuomio 24.10.1996, Kok. 1996, s. I-5151, 52 kohta).

58 Komission on toiseksi varmistuttava siitä, että riidanalaisen toimenpiteen perusteluista käyvät täsmällisesti ilmi tuet, joita pidetään perustamissopimuksen vastaisina ja jotka on poistettava (ks. tästä asia C-404/97, komissio v. Portugal, tuomio 27.6.2000, Kok. 2000, s. I-4897, 47 kohta).

59 Käsiteltävänä olevassa asiassa on muistettava riidanalaisen päätöksen asiayhteys ja erityisesti olosuhteet sen hallinnollisen menettelyn aikana, jossa komissio totesi, että riidanalaiset toimenpiteet ovat valtiontukia, joka eivät sovellu yhteismarkkinoille.

60 Tämän osalta on todettava, että komissio pyysi 19.1.1999 päivätyssä kirjeessään Italian viranomaisia toimittamaan sille tietoja muun muassa Itainvestin Inman hyväksi toteuttamista, tämän tappioiden kattamiseen liittyvistä toimenpiteistä. Itainvestin Inman hyväksi myöntämien vakuuksien osalta komissio tyytyi toteamaan, että Itainvestin vakuuksilla katettiin suurin osa Inman pankkilainoista, mutta se ei kuitenkaan pyytänyt tietoja näistä toimenpiteistä.

61 Kun komissiolta kysyttiin tästä asiasta suullisessa käsittelyssä, se väitti, ettei tietojen pyytäminen Italian viranomaisilta riidanalaisten vakuuksien myöntämisedellytyksistä ollut sen mielestä vaikuttanut tarkoituksenmukaiselta. Komissio

arvioi näin ollen kyseisiä toimenpiteitä ja luokitteli ne valtiontuiksi ilman näitä tietoja.

62 Italian viranomaiset totesivat 19.1.1999 päivättyyn kirjeeseen antamassaan vastauksessa aluksi, että kyseisessä kirjeessä käsiteltäisiin Itainvestin Inman hyväksi vuodesta 1997 lähtien toteuttamia rahoitustoimenpiteitä ja kauppalaivastoministeriön ja myöhemmin liikenne- ja merenkulkuministeriön Inmalle myöntämiä tukia. Ne täsmensivät, että ne esittäisivät kirjeessään tarvittavat yksityiskohdat edellä mainittujen rahoitustoimenpiteiden arvioimiseksi.

63 Esitettyään tappioiden kattamisiin ja Itainvestin Inmalle myöntämiin vakuuksiin liittyviä rahoitustietoja, Italian viranomaiset totesivat seuraavaa:

"Näin ollen voidaan epäröimättä todeta, että edellä mainitut rahoitustoimenpiteet ovat täysin markkinatalouden tavanomaisen käytännön mukaiset (direktiivin 1 artiklan d kohta). Itainvest arvioi ensiluokkaisten konsulttitoimistojen avustuksella perusteellisesti ja huolellisesti yrityksen yleistä tilaa ja mahdollisuuksiaan sen myymiseen ottaen huomioon toukokuussa vuonna 1997 ilmenneet tappiot.

Itainvest katsoi tässä yhteydessä täysin perustellusti ja edellä mainittujen yhteisön periaatteiden mukaisesti, että ylimääräisen pääomasijoituksen tekeminen oli kyseisenä aikana objektiivisesti tarkastellen taloudellisesti ja rahoituksellisesti paras ratkaisu, koska a) näin voitiin välttää telakan maksukyvyttömyys, joka olisi välittömästi johtanut annettujen, yli 223 miljardin ITL:n vakuuksien [realisointiin] ja aiheuttanut muita kuluja, jotka voidaan arvioida suunnilleen 100 miljardiksi ITL:ksi, ja koska b) näin voitiin pyrkiä myymään telakka parhain mahdollisin ehdoin."

64 Ottaen huomioon EY 253 artiklan vaatimukset ja muistaen tilanteen, jossa riidanalainen päätös tehtiin, on tutkittava, onko komissio perustellut oikeudellisesti riittävällä tavalla sen, että se luokitteli valtiontuiksi toisaalta Itainvestin Inman hyväksi antamat riidanalaiset vakuudet ja toisaalta Itainvestin Inman tappioiden kattamisen.

— Perustelut, jotka koskevat Itainvestin antamien vakuuksien luokittelemista valtiontuiksi

65 Aluksi on palautettava mieleen, että riidanalaisen päätöksen 1 artiklan mukaan Corsica Ferriesin, Pugliolan, Stolt Nielsenin ja Tirrenian tilauksia koskevia vakuuksia pidetään valtiontukena, joka ei sovellu yhteismarkkinoille.

66 Riidanalaisen päätöksen V kohdassa, jonka otsikkona on Arviointi tuesta, todetaan, että näihin vakuuksiin kuuluvat toisaalta vuonna 1996 Stolt Nielsenin ja Tirrenian hyväksi annettu 42 miljardin ITL:n suuruinen vakuus (ks. riidanalaisen päätöksen 24 perustelukappale) ja Corsica Ferriesin hyväksi annettu 32,44 miljardin ITL:n suuruinen vakuus (ks. riidanalaisen päätöksen 29 perustelukappale) ja toisaalta vuonna 1998 Stolt Nielsenin ja Tirrenian tilauksille myönnetyt kaksi 22,7 miljardin ja 9 miljardin ITL:n suuruista vakuutta (ks. riidanalaisen päätöksen 34 perustelukappale).

67 Kantajat katsovat kirjelmissään ja suullisissa lausumissaan, että riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa tarkoitetaan kaikkia edellä mainittuja vakuuksia, joihin kuuluvat myös takaukset.

68 Komissio väitti kuitenkin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen suullisessa käsittelyssä esittämään kysymykseen vastatessaan, että riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa tarkoitetaan ainoastaan kyseisen päätöksen 24 ja 29 perustelukappaleessa mainittuja vakuuksia. Kysymyksessä ovat vuonna 1996 Stolt Nielsenin ja Tirrenian hyväksi annettu 42 miljardin ITL:n ja Corsica Ferriesin hyväksi annettu 32,44 miljardin ITL:n suuruinen vakuus, joihin eivät kuulu riidanalaisen päätöksen 34 perustelukappaleessa tarkoitetut takaukset.

69 Komissio myönsi suullisessa käsittelyssä, että Pugliolan tilausta koskevan vakuuden, jota ei käsitellä erikseen riidanalaisen päätöksen V kohdan Arvioinnissa tuesta, ei pitänyt sisältyä kyseisen päätöksen 1 artiklaan.

70 Tämän vuoksi riidanalaisen päätöksen 1 artikla on kumottava siltä osin kuin se koskee Pugliolan tilaukselle annettua vakuutta.

71 Stolt Nielsenin ja Tirrenian tilauksille vuonna 1998 myönnettyjen vakuuksien osalta on todettava, että riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa ei tarkoiteta näitä. Pääteltyään, että Itainvest oli tehnyt normaalissa markkinatilanteessa toimivaa yksityistä sijoittajaa suurempia sitoumuksia, komissio tyytyy yksinkertaisesti "toteamaan" riidanalaisen päätöksen 34 perustelukappaleessa, että mainitut takaukset esiintyivät lisäksi selvityksessä Itainvestin sitoumuksista. Kuten se on todennut vastauksessaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen suullisessa käsittelyssä esittämään kysymykseen, se ei kuitenkaan todennut, ovatko ne valtiontukia, jotka eivät sovellu yhteismarkkinoille. Kantajien väitteet ovat näin ollen perusteettomia siltä osin kuin ne liittyvät kyseisiin vakuuksiin.

72 Edellä esitetyn perusteella on syytä selvittää, onko komissio perustellut oikeudellisesti riittävällä tavalla riidanalaisen päätöksen 24 ja 29 perustelukappaleessa

tosiasiallisesti tarkoitettujen vakuuksien luokittelemisen valtiontuiksi. Tämän osalta on tarkistettava, käykö mainitusta päätöksestä selkeästi ja yksiselitteisesti ilmi, miten komissio päätteli, että yksityinen sijoittaja ei olisi antanut näitä vakuuksia ja että nämä olivat näin ollen EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja valtiontukia.

73 Tämän osalta on todettava, että komissio ei ollut 19.1.1999 päivätyssä kirjeessään pyytänyt toimittamaan tietoja Stolt Nielsenin, Tirrenian ja Corsica Ferriesin tilauksiin liittyvistä vakuuksista ja että se ei ollut esittänyt edes pääpiirteittäin syitä, joiden vuoksi niiden myöntämistä olisi pidettävänä valtiontukena. Näin ollen ja ottaen huomioon, että Itainvest oli kiinteästi sidoksissa Inmaan, koska se omisti jälkimmäisen kaikki osakkeet, oli erityisen tärkeää, että riidanalaisen päätöksen perustelut olivat tältä osin riittävän yksityiskohtaiset.

74 Stolt Nielsenin ja Tirrenian tilauksia koskevien vakuuksien osalta komissio väittää riidanalaisen päätöksen 24 perustelukappaleessa, että "tarkasteltaessa käynnissä olevien tilausten toimittamiseen liittyviä rahoitusoperaatioita voidaan — — todeta, etteivät rahoituslaitokset olisi myöntäneet ennakkoja ilman Itainvestin takausta [ja siis] ilman julkisia varoja".

75 Tämä väite ei kuitenkaan ole sellainen selkeä ja riittävä perustelu, jonka nojalla kyseessä olevat vakuudet voitaisiin luokitella valtiontuiksi niin, että ne, joita asia koskee, ymmärtäisivät komission päättelyn, joka liittyy tässä yhteydessä yksityisen sijoittajan toimintaan perustuvan arviointiperusteen soveltamiseen, ja että yhteisöjen tuomioistuimet voisivat valvoa toimenpiteen lainmukaisuutta. Tämän osalta on todettava, että komissio ei ole edes esittänyt väitteidensä tueksi tarkkoja tietoja mainituista rahoitusoperaatioista eikä selityksiä vakuuksien myöntämisen ja tarkoitettujen rahoituslaitosten toteuttamien toimenpiteiden välillä vallitsevasta yhteydestä.

76 Komissio on tosin pyrkinyt tarkentamaan lisäselityksin riidanalaisen päätöksen 24 perustelukappaletta oikeudenkäyntimenettelyn aikana. Se on väittänyt, että jos se katsoikin, että rahoituslaitokset eivät olisi myöntäneet ennakkoja ilman Itainvestin vakuutta, tämä johtui siitä, että "jälkimmäinen myönsi Inman vakavista vaikeuksista huolimatta tarkoituksellisesti tällaisia vakuuksia erityisesti erittäin arvokkaille tilauksille, jotka hyväksyttiin polkuhinnoin ja jotka väistämättä johtivat taloudelliseen katastrofiin". Riidanalaisessa päätöksessä ei kuitenkaan mainita näitä seikkoja (ks. tästä asia T-16/91, Rendo ym. v. komissio, tuomio 12.12.1996, Kok. 1996, s. II-1827, 45 kohta ja asia T-77/95, Ufex ym. v. komissio, tuomio 25.5.2000, Kok. 2000, s. II-2167, 54 kohta).

77 Komissio tyytyy lisäksi riidanalaisen päätöksen 25 perustelukappaleessa väittämään, että Stolt Nielsenin ja Tirrenian tilauksia koskevat vakuudet ovat valtiontukia, ja se lainaa tähän liittyen otetta jäsenvaltioille osoittamastaan ETY:n perustamissopimuksen [87] ja [88] artiklan sekä komission direktiivin 80/723/ETY 5 artiklan soveltamista valmistusteollisuuden julkisiin yrityksiin koskevasta komission tiedonannosta (EYVL 1993, C 307, s. 3). Koska komissio tyytyy vetoamaan kyseisen väitteensä tueksi otteeseen mainitusta tiedonannosta ja jättää osoittamatta tämän asian kannalta merkitykselliset tosiasiat ja oikeudelliset näkökohdat, se ei perustele oikeudellisesti riittävällä tavalla tekemäänsä johtopäätöstä.

78 Väite, jonka mukaan kyseiset vakuudet ovat luonteeltaan valtiontukia, toistetaan riidanalaisen päätöksen 26 perustelukappaleen ensimmäisessä virkkeessä, mutta tällaista luokittelua koskevia lisäselvityksiä ei esitetä.

79 Tämän vuoksi päätöksestä puuttuvat perustelut, jotka koskevat Itainvestin Inmalle vuonna 1996 myöntämien Stolt Nielsenin ja Tirrenian tilauksiin liittyvien vakuuksien luokittelemista valtiontuiksi.

80 Riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa yhteismarkkinoille soveltumattomiksi todettujen Corsica Ferriesin tilauksia koskevien vakuuksien osalta komissio väittää riidanalaisen päätöksen 28 ja 29 perustelukappaleessa, että Inman ensimmäisiä tappioita ei havaittu toukokuussa 1997, vaikka Italian viranomaiset näin väittävät, vaan että ne kävivät ilmi 31.12.1996 tehdystä tilinpäätöksestä ja että Inman heikko tilanne johtui muista tilauksista kuin Stolt Nielsenin ja Tirrenian tilauksista. Se toteaa tämän osalta, että Corsica Ferriesin kaksi tilausta, joiden osalta Itainvest myös antoi vakuudet rakentajien hyväksi, toimitettiin nimenomaan vuonna 1996. Italian viranomaisten toimittamista tiedoista käy ilmi, että Itainvest myönsi Inmalle näihin kahteen tilaukseen liittyvän luoton realisointia koskevan vakuuden. Koska komission mukaan tilatut kaksi alusta oli kuitenkin tällöin jo luovutettu ja periaatteessa maksettu, vakuuksien kohteena olleet lainat käytettiin sen mielestä telakan yleiseen hallintoon.

81 Komissio jatkaa toteamalla, että "koska takaukset on myönnetty julkisista varoista, kyseessä on toimintatukeen rinnastettava valtiontuki, joka kuuluu asetuksen (EY) N:o 1540/98 3 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan ja joka on sisällytettävä sopimusta koskevan rahoitustuen enimmäismäärään, minkä vuoksi Italian valtion myöntämän tuen määrää on alennettava".

82 Edellä esitetystä seuraa, että riidanalaisessa päätöksessä esitetyt perustelut ovat erityisen epäselvät Corsica Ferriesin tekemien tilausten osalta. Riidanalaisen päätöksen 29 perustelukappaleessa puhutaan "takauksista laivanrakentajille" ja "tilaukseen liittyvästä luoton realisointia koskevasta takauksesta". Vaikuttaa kuitenkin siltä, että ainoastaan tilaukseen liittyvää luoton realisointia koskevaa vakuutta on pidetty valtiontukena. Tästä huolimatta komissio päättelee samassa perustelukappaleessa, että "koska takaukset [monikossa] on myönnetty julkisista varoista, kyseessä ovat valtiontuet".

83 Tilanteen tekee vieläkin epäselvemmäksi se, että komissio katsoo riidanalaisen päätöksen 36 perustelukappaleessa, että Italia on sääntöjenvastaisesti myöntänyt vakuuksia "Corsica Ferriesin tilauksiin sisältyvien alusten rakentamiseen".

84 Tämän vuoksi riidanalaisesta päätöksestä ei käy selkeästi ilmi, mitä sen 1 artiklassa tarkoitettu "takauksina Corsica Ferriesin tilauksille" myönnetty tuki on. Kaiken lisäksi komissio ei selitä, miksi Corsica Ferries I ja II -nimisten, jo luovutettujen kahden aluksen tilaukseen liittyvää luoton realisointia koskevaa vakuutta voidaan pitää riidanalaisen päätöksen 36 perustelukappaleessa näiden alusten rakentamiseen myönnettynä vakuutena.

85 Syyt, joiden vuoksi komissio piti kyseisiä takauksia valtiontukina, eivät missään tapauksessa käy ilmi riidanalaisen päätöksen perusteluista. Väitteistä, jotka liittyvät Inman taloudelliseen tilanteeseen tilivuoden 1996 päättyessä tai vakuuden kohteena oleviin lainoihin, ei voida päätellä, että vakuuksia annettaessa Inman taloudellinen tilanne oli vaarantunut ja että Itainvest ei tällöin toiminut yksityisen sijoittajan tavoin.

86 Tämän vuoksi päätöksestä puuttuvat perustelut, jotka koskevat Corsica Ferriesin tilauksille myönnettyjen vakuuksien luokittelemista valtiontuiksi.

87 Suullisen käsittelyn aikana komissio väitti, että riidanalaisten takausten luokittelemista valtiontuiksi koskevat perustelut mainitaan myös riidanalaisen päätöksen 30 perustelukappaleessa, jonka mukaan kaikki komission tekemät huomiot niiden velvoitteiden määrästä ja ajankohdasta, joista Itainvest antoi vakuuden, osoittavat, että kyseinen yritys oli emoyhtiönä kiinteästi sidoksissa Inman päivittäiseen riskialttiiseen hallintoon ja että näin ollen Itainvest ei toiminut yksityisen sijoittajan tavoin.

88 On kuitenkin jälleen todettava, että komissio ei ole esittänyt tämän väitteen tueksi minkäänlaisia selityksiä ja että väitettä ei ole esitetty myöskään riidanalaisen päätöksen aikaisemmissa perusteluissa. Komissio nojautuu pelkkiin olettamuksiin jättäessään osoittamatta ne konkreettiset tosiseikat, joiden perusteella se totesi, että Inman taloudellinen tilanne oli vaarantunut käsiteltävänä olevien vakuuksien myöntämishetkellä ja että Itainvest ei tällöin toiminut yksityisen sijoittajan tavoin.

89 Tämän vuoksi komissio ei ole esittänyt tässä asiassa käsiteltävinä olevien vakuuksien valtiontuiksi luokittelemisen osalta sellaisia tosiseikkoja ja oikeudellisia perusteluja, jotka ovat päätöksen systematiikka huomioon ottaen olennaisia.

90 Tätä lopputulosta ei muuta komission väite, jossa todetaan pääasiallisesti, että sillä ei ollut käytössään kaikkien riidanalaisten vakuuksien myöntämisedellytyksiin liittyviä tietoja, koska sille ei ollut toimitettu näitä tietoja hallinnollisen menettelyn aikana.

91 Komissio ei tämän osalta voi vedota sille hallinnollisen menettelyn aikana toimitettujen, asiaan liittyvien tietojen hajanaisuuteen perustellakseen riidanalaisen päätöksen perustelujen puutteellisuuden tilanteessa, jossa se ei ollut turvautunut kaikkiin käytössään oleviin keinoihin vaatiakseen Italian viranomaisia toimittamaan sille asiaan liittyvät, vakuuksien myöntämisen taloudellisia edellytyksiä koskevat tiedot (ks. tästä yhdistetyt asiat C-324/90 ja C-342/90, Saksa ja Pleuger Worthington v. komissio, tuomio 13.4.1994, Kok. 1994, s. I-1173, 29 kohta). Kuten edellä on todettu, komissio ei 19.1.1999 päivätyssä kirjeessään pyytänyt, että sille toimitettaisiin riidanalaisiin vakuuksiin liittyviä tietoja (ks. 60 kohta edellä). Kun siltä kysyttiin tästä asiasta suullisessa käsittelyssä, se sitä paitsi väitti,

että näiden tietojen vaatiminen hallinnollisen menettelyn aikana ei ollut sen mielestä vaikuttanut tarpeelliselta (ks. 61 kohta edellä).

92 On todettava, että komissio kuitenkin mainitsee kirjelmissään tiettyjä seikkoja, jotka koskevat Itainvestin toimien yhteiskunnallista luonnetta sekä Inman taloudellista ja laivanrakennusalan yleistä tilannetta ja joiden tarkoituksena on osoittaa, että käsiteltävänä olevat vakuudet pitäisi luokitella valtiontuiksi. Riidanalaisessa päätöksessä ei kuitenkaan mainita näitä perusteluja, eikä niillä voida korjata edellä todettua perustelujen puuttumista.

93 Kun otetaan huomioon kaikki edellä esitetty, on todettava, että riidanalaisen päätöksen perustelut, jotka koskevat käsiteltävänä olevien takausten luokittelemista valtiontuiksi, eivät täytä EY 253 artiklassa asetettuja vaatimuksia.

— Perustelut, jotka koskevat tappioiden kattamisen luokittelemista valtiontuiksi

94 Komissio toteaa riidanalaisessa päätöksessä, että Inma oli toukokuusta 1997 lähtien maksukyvytön (ks. riidanalaisen päätöksen 30 perustelukappale), että yksityinen sijoittaja ei olisi suostunut Itainvestin vuosina 1997 ja 1998 toteuttamaan tappioiden kattamiseen (ks. riidanalaisen päätöksen 32 perustelukappale) ja että laivanrakennusteollisuudessa yleisesti vallitseva tilanne huomioon ottaen ei ole näytetty toteen, että Itainvestin Inman myynnistä mahdollisesti saama hinta

kattaisi 120 miljardin ITL:n tappioiden kattamisen muodossa toteutetun "investoinnin" (ks. riidanalaisen päätöksen 33 perustelukappale).

95 Italian viranomaiset vetosivat kuitenkin 2.3.1999 päivätyissä huomautuksissaan, joilla ne vastasivat 19.1.1999 päivättyyn kirjeeseen, siihen, että Itainvestin kattamat Inman vuosien 1996 ja 1997 tappiot vastasivat täysin markkinatalouden tavanomaisissa olosuhteissa toteutettuja toimenpiteitä.

96 Tämän osalta Italian viranomaiset väittivät, kuten edellä on todettu, että "Itainvest katsoi tässä yhteydessä täysin perustellusti ja edellä mainittujen yhteisön periaatteiden mukaisesti, että ylimääräisen pääomasijoituksen tekeminen oli kyseisenä aikana objektiivisesti tarkastellen taloudellisesti ja rahoituksellisesti paras ratkaisu, koska a) näin voitiin välttää telakan maksukyvyttömyys, joka olisi välittömästi johtanut annettujen, yli 223 miljardin ITL:n vakuuksien [realisointiin] ja aiheuttanut muita kuluja, jotka voidaan arvioida suunnilleen 100 miljardiksi ITL:ksi, ja koska b) näin voitiin pyrkiä myymään telakka parhain mahdollisin ehdoin" (ks. edellä 63 kohta).

97 On todettava, että komissio esittää lyhyesti riidanalaisen päätöksen 10—18 perustelukappaleessa Italian viranomaisten 2.3.1999 päivätyissä huomautuksissa mainitut väitteet.

98 Perusteluvelvollisuus ei edellä 55 kohdassa mainitun oikeuskäytännön mukaan edellytä, että komission olisi tarkasteltava kaikkia oikeudellisia seikkoja ja tosiseikkoja, joita ne, joita asia koskee, ovat esittäneet. Toimielimen on kuitenkin vastattava perustellusti kaikkiin näiden esittämiin olennaisiin seikkoihin.

99 Edellä mainitut Italian viranomaisten esittämät tosiasiat eivät suinkaan ole asiaankuulumaton, merkityksetön tai selkeästi toissijainen väite, vaan sellainen olennainen väite, jonka tarkoituksena on osoittaa, että Itainvestin kattamat Inman tilivuosien 1996 ja 1997 tappiot eivät ole EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja valtiontukia.

100 Näin ollen komission oli esitettävä selkeästi ja yksiselitteisesti Italian viranomaisille ne syyt, joiden vuoksi näiden esittämä väite, jonka mukaan Itainvest toimi markkinatalouden olosuhteissa toimivan yksityisen sijoittajan tavoin päätyessään kattamaan Inman tappiot, jotta sille vakuuden antajana ja ainoana osakkeenomistajana mahdollisesti aiheutuvat kustannukset olisivat mahdollisimman pienet, ei ollut perusteltu.

101 Komissio tosin esittää riidanalaisen päätöksen 26 perustelukappaleessa, että "jos Italian viranomaiset aikovat perustella Itainvestin toimenpidettä, jolla katettiin yrityksen tappiota, sillä, että kyseessä oli edullisempi toimenpide kuin takauksesta syntyvien velvoitteiden kattaminen, on korostettava, että nämä velvoitteet ovat EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdan mukaista ilmoittamatonta tukea ja kuuluvat asetuksen N:o 1540/98 2 artiklan 1 ja 2 kohdassa annettuun tuen määritelmään".

102 Tämän osalta on todettava, että komission vastaus Italian viranomaisten esittämään väitteeseen perustuu toteamukseen siitä, että Itainvestin Inmalle myöntämät tuet ovat luonteeltaan valtiontukia. Kuten edellä on kuitenkin todettu, riidanalaisen päätöksen perustelut, jotka koskevat käsiteltävinä olevien vakuuksien luokittelemista valtiontuiksi, eivät ole EY 253 artiklassa asetettujen vaatimusten mukaiset. Näin ollen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei

pysty valvomaan komission riidanalaisen päätöksen 26 perustelukappaleessa esittämän selityksen lainmukaisuutta.

103 Komissio toteaa riidanalaisen päätöksen 34 perustelukappaleessa, että se "esittää lisäksi epäilyjä siitä, että valitessaan tappioiden kattamisen Itainvest olisi valinnut taloudellisesti edullisimman vaihtoehdon, koska konkurssi olisi automaattisesti irrottanut yrityksen sopimusvelvoitteesta, erityisesti Tirrenian tilauksen osalta. Näin ollen velvoitteet varustamoja kohtaan olisivat pienentyneet, sillä eräs konkurssimenettelyn tarkoituksista on asettaa velkojat tasaveroiseen asemaan ja tätä kautta suosia niitä, jotka ovat todella maksaneet varoja, niihin nähden, joilla olisi oikeus korvauksiin vain sen vuoksi, ettei sopimusehtoja ole täytetty". Se lisää, että "mikäli näin ei olisi, vahvistuisi [sen] käsitys siitä, että Itainvest oli tehnyt tavanomaisissa markkinatalouden olosuhteissa toimivaa yksityistä sijoittajaa suurempia sitoumuksia".

104 Tästä perustelukappaleesta ei kuitenkaan seuraa se, että komission voitaisiin katsoa lausuneen ymmärrettävästi mielipiteensä siitä, mitä seurauksia Inman konkurssihakemuksesta olisi ollut Itainvestin tälle myöntämille vakuuksille, tai varsinkaan siitä, olisiko kyseiset vakuudet voitu tässä tilanteessa realisoida.

105 Komission selitys sen tässä perustelukappaleessa tarkoittamien sopimusvelvoitteiden osalta on näin ollen tältä osin epätarkka ja epäselvä, minkä vuoksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei pysty tutkimaan sitä, oliko paras ratkaisu tilanteessa, jossa Itainvest oli myöntänyt vakuuksia Inman hyväksi, kattaa tilivuosien 1996 ja 1997 tappiot, kuten Italian viranomaiset väittävät.

106 Edellä esitetystä seuraa, että perusteluista, jotka koskevat tappioiden kattamisen luokittelemista valtiontuiksi, ei voida päätellä, miksi Italian viranomaisten olennainen väite hylättiin, eivätkä yhteisöjen tuomioistuimet pysty näin ollen tutkimaan kyseisen toimenpiteen pätevyyttä.

107 Tämän vuoksi riidanalaisen päätöksen perustelut, jotka koskevat tappioiden kattamisten luokittelemista valtiontuiksi, eivät täytä EY 253 artiklassa asetettuja vaatimuksia.

108 Edellä esitetyn perusteella on todettava, että riidanalainen päätös ei täytä EY 253 artiklassa asetettua perusteluvelvollisuutta kyseisen päätöksen 1 artiklassa tosiasiallisesti tarkoitettujen riidanalaisten toimenpiteiden valtiontuiksi luokittelemisen osalta.

109 Tämän vuoksi ei ole tarpeen tutkia toista kanneperustetta ja on todettava, että riidanalainen päätös on kumottava olennaisten menettelymääräysten rikkomisen vuoksi.

Oikeudenkäyntikulut

110 Työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaisesti asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on hävinnyt asian ja koska kantajat ovat vaatineet oikeudenkäyntikulujensa korvaamista, se on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(laajennettu viides jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Valtiontuesta, jonka Italia on myöntänyt Inma-nimiselle telakalle, 20 päivänä heinäkuuta 1999 tehty komission päätös 2000/262/EY kumotaan.**

2) **Komissio vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja se velvoitetaan korvaamaan kantajien oikeudenkäyntikulut.**

Lindh García-Valdecasas Cooke

Vilaras Forwood

Julistettiin Luxemburgissa 26 päivänä helmikuuta 2002.

H. Jung P. Lindh

kirjaaja viidennen jaoston puheenjohtaja